

Naar ere vore Sædarter modne og tjenlige til at meies?

1.

(Efter Professor Rörte, i Möglin'sche Jahrbücher,
1ste B., 1836).

Besvarelsen af dette Spørgsmaal, der altid har været af Bigtighed, er, ved det ustadige Veirlig i de senere Aar, bleven endnu vigtigere. I Aaret 1832 blev Høsten meget forsinket ved Veirliget, og Landmandens Forretninger derved saaledes sammentrængte, at det faldt vanskeligt at faae den fornødne Saaesæd afstærket og at kunne begynde Vintersædens Lægning i rette Tid. I Aaret 1835 var Veirliget saa varmt og tørt, at man, om man endog efter den herskende Anskuelse begyndte at meie i rette Tid, dog formedelst den Hurtighed, hvormed Kornet modnedes, ikke kunde fremme Arbeidet saameget, at jo de sidste Skaare vare blevne overmodne og at Kornet deels havde tabt i Syn og deels faldt usædvanligt stærkt af. Havde man i dette Aar begyndt Høsten 14 Dage tidligere, vilde man have vundet mange Tønder Sæd, som da bleve liggende paa Marken.

Denne Betragtning bevægede mig siden 1832 til noiere at overveie, naar Landmanden kan ansee Kornet for modent og høste det, og Resultaterne af mine Jagttagelser nedskrives her for dem, der muligen interessere sig for denne Gjenstand. I

Anledning af dette Spørgsmaal ere fornemmelig to Hensyn at iagttage, nemlig:

1) Skal Kornet bruges til Saaesæd, eller 2) som Handelsvare?

Var det muligt, at begge Hensigter kunde opnaaes, var vel mest vundet; men af det til Saaesæd bestemte Korn forlanger man fornemmelig, at det godt og kraftigt spirer; af det, der gaaer i Handelen, at det har et smukt Syn og giver godt Meel. Med Hensyn til det sidste er det almindelig anerkjendt, at det tidligt, saakaldte guulmodent meiede Korn har Fortrin for det sildigt meiede, men derimod troer man ikke, at det tidligt meiede ogsaa er det hensigtsmæssigste til Saaesæd.

Bed alt det, som jeg fra Begyndelsen af min oeconomiske Løbebane har seet, hørt og læst over denne Gjenstand, savnede jeg fornemmelig et almindeligt gjældende, af Forstand og Fornuft anerkjendt Kjendtegn, hvorved man var i Stand til at see, om Kornet har opnaaet det Punkt i Modenhed, da det kan være tjenligt baade til god, kraftig Saaesæd, og, med Hensyn til det Ydre, ansees som god Handelsvare. De almindelige Kjendtegn: at Straaet guulner, Knæene udtørres o. s. v., ere altfor relative; thi jeg kjender Tilfælde, hvor en udmærket praktisk Landmand erklærede Kornet for fuldkomment tjenligt til at hugges, medens en anden, ikke mindre duelig Praktiker erklærede det for ikke tjenligt. Vil man ansee Straaets fuldkomne Udtørring og Henvisning som Kjendtegn, er Kornet overmodent, og har man et nogenlunde stort Areal

at høste, falder det, som hugges sidst, betydeligt af. I Aaret 1832 blev jeg, efterat Rughesten næsten var endt, af en af mine Venner først gjort opmærksom paa et Kjendetegn, der er saa simpelt og saa tydeligt begrundet i Naturen, at det vilde være ubegribeligt, hvorledes man ikke allerede tidligere var falden derpaa, naar man ikke maatte tænke paa Columbus's Æg, og overhovedet kun altfor ofte bliver overtydet om, at Mennesket ikke seer Skoven for Træer. Dette Kjendetegn hidrører, efter Sigende, fra en holsteensk Bonde, der alt i mange Aar har brugt det som Rettesnor, og som ikke alene altid først begynder at høste i sin Egn, men ogsaa almindeligviis har det bedste og affætteligste Korn; det bestaaer nemlig i den fuldkomne Uddannelse af Spiren i Kjernen. Tæger man nemlig en Sædferne, holder den med venstre Haand fast imellem Pege- og Tømmelfingeren, saaledes at den Deel af Kornet, i hvilken Spiregruben er, vender udad, og nu med Neglen paa den anden Tømmelfinger trykker under Spiregruben noget imod Høire, saa løsner Enden sig og Spiren, i Skikkelse af et hvidt, omtrent en Linie langt, Pegeme, springer enten frem eller ligger fuldkomment uddannet og lader sig let trykke ud, eller, hvis ingen af Delene er Tilfældet, den ligger fuldkomment fast og uadskillelig fra Kjernens Masse. I sidste Tilfælde er Kornet ikke tjenligt til at meies; men derimod tjenligt i begge første Tilfælde, hvad enten saa Straacet endnu er grønt eller ei. Man har undersøgt en betydelig Mængde Aar og

fundet Spiren fuldkomment uddannet, selv i saadanne, hvis Straa endnu var aldeles græsgroet. Flere af dette Slags Ar har jeg affskaaet, gjemt dem 3 Uger i et Bærelse og derpaa undersøgt Kjerneerne. Deres ydre Udseende var smukt, Melet indvendig var hvidt, kort Sæden var upaafragelig som Handelsvare. Senere bleve nogle af disse Kerner lagte, og de stode alle saa kraftigt frem, at hellerikke i denne Henseende noget var tilbage at ønske. For ei at blive stuffet derved, at Rugkerner, som muligen forud kunde ligge i Jorden, skulde spire, blev den til Experimentet bestemte Jord først kogt i Vand i flere Timer, derpaa torret i en Bagerovn, strax efterat Brødet var taget ud, og nu først bestrøet de Kerner, der skulde prøves. Efter flere saadanne Forsøg er jeg fuldkomment overbevist om, at dette Kjendetegn paa Modenhed og Tjenlighed til at mæles er ligesaa almeengyldigt, som det stemmer med Fornuften og Sagens Natur, og at det vist vil lønne Umagen, om samme iagttages af alle Landmænd og endnu underkastes mangfoldige Forsøg. Under alle Omstændigheder gjør det en langt tidligere Høst mulig end hidtil. Halmen har uden Tvivl langt høiere Foderværd end den af silbig høstet Sæd. Det eneste, som kan indvendes mod denne tidlige Meinig, er, at Sæden bliver vanskeligere at tærste, men dette er langt fra ikke saa farligt som man troer, og ikke værre end ved enhver anden Kornsort, som bliver tærstet i et noget fugtigtvarmt Veirlig.

(Meddeelt af Proprietair A. Valentiner til Giebbesdal).

Til Forestaaende kan jeg føie en Bemærkning, som godtgjør, at man kan meie Rugen meget tidligere, end man almindeligen troer: 1836 meiede jeg en Bei igiennem Rugen for at komme til et Stykke Raps, der stod bag ved den; Kjernen var stor, men Straaet var ganske grønt; jeg satte den i Hobe og lod den staae indtil den øvrige Rug blev meiet, hvilket skete 14 Dage derefter, skjøndt jeg tvivlede om den kunde blive god i Kjernen; og var jeg dengang meget tvivlsraadig om Rugen burde meies, da den vedblev at være grøn i Straaet. Dengang var den tidligere meiede Rug allerede ganske tør og, til min og alle Folks Forundring, ligesaa stor og smuk som den sildigere meiede. Hjemtførselen skete under eet og jeg skulde feile meget, om ei den først meiede Rug var fuldkommen saa let at tørste, som den sidste. Dog maa jeg bemærke, at Rugen, naar den hugges saa tidligt, maa staae ude saalænge, til baade Kjernen og Straaet er tørt; skeer det, vil der ingen skadelige Følger mærkes af den tidlige Meining; er derimod Kjernen ei fuldkommen tør og fast ved Hjemtførselen, saa vil den mugne om Vinteren, som jeg veed af egen Erfaring. Man maa da strax efter Tærstningen brede den tyndt paa et Loft og røre den omhyggeligt.